

De zelfstandige zonder pomp

De zelfstandige zonder personeel, de zzp-er, neemt in het economische landschap van de BV Nederland een steeds prominentere plaats in. Ook bij het professioneel pomponderhoud is de zzp-er niet meer weg te denken.

Arie Mol *

Naar schatting 600.000 Nederlandse eenpitters waren in 2008 goed voor een omzet van bijna 40 miljard euro. Dat is een gemiddelde omzet van 65.000 euro per jaar, of 1000 declarabele uren van 65 euro per uur. De zzp-er voorziet in de marktbehoefte van tijdelijk en flexibel inhuurbare specifieke expertise. Tot ver in de jaren tachtig was het normaal dat onderhoud werd uitgevoerd door

eigen mensen en met eigen middelen. De boekhouder ontdekte in de jaren negentig dat er gemiddeld genomen geen 40 uur per week onderhoudswerk was. Zo kwam saneren en uitbesteden in zwang. Alles met eigen mensen en eigen middelen doen, maakt je weliswaar onafhankelijk en zelfvoorzienend, maar het zet de bedrijfsresultaten onder druk. Technische diensten werden daarom afgeslankt tot de minimum 'zerobase' bezetting voor het primaire productieproces. Menig technicus werd 'gepromoveerd' tot werkvoorbereider om de door derden uitgevoerde werkzaamheden te coördineren. Onderhoud bleek ineens geen core-business meer, tot schrik van een zelfbewuste beroepsgroep met een miljardenomzet.

SLIM EN LUI

Aan de marktzijde ontstonden groot-schalig opererende onderhoudsbedrijven die een compleet spectrum aan onderhoudsfuncties gingen aanbieden, van tijdelijk inzetbare managementexpertise tot 'handjes', engineering-capaciteit, apparatuur en gereedschappen. Vooral de grote ondernemingen gingen met deze nieuwe clusters

in zee. Een aardige combinatie van slim- en luiheid: je had nog maar één telefoonnummer nodig. Bovendien stonden er weer minder mensen op de loonlijst. In theorie is dit een doelmatiger vorm van industrieel onderhoud, want het rooimt de overhead van niet-productieve uren af. Door deze variant op het Hollandse poldermodel zijn veel onderhoudstechnici bij deze nieuwe landelijk of lokaal opererende externe onderhoudsbedrijven terechtgekomen. Een groep verdween vervroegd achter de geraniums in huize Avondrust, of vond elders onderdak.

ZELFSTANDIG

Door deze grootscheepse hergroepering kwamen veel professionals aanvankelijk tussen de wal en het schip terecht, vooral in de sinds begin jaren negentig meer en meer afkalvende maakindustriesector. Zij ontdekten echter dat het gras in de eigen tuin groener was, en begonnen voor zichzelf. Intussen is er nogal wat machinekennis en onderhoudsexpertise in het zzp-domein terecht gekomen. Uit de pomp/OEM-hoek presenteerden ervaren rotating equipment engineers zich als zelfstandig adviseur. Vanuit onderhoudsbedrijven waagden ondernemende sleutelaars de stap naar het zelfstandig bestaan. Zo kwamen er steeds meer ad hoc troubleshooters en projectmatig inzetbare specialisten. Handig, want mobiel bereikbaar waar en wanneer nodig: tijdelijk en flexibel inhuurbare specifieke kennis en ervaring op afroep. Maar bovenal gaat het om schoenmakers

Je wordt niet zzp-er omdat je vrijheid wil; geen opdrachtgever investeert in jouw Zwitserleven-gevoel

Als zzp-er is het handig als je al een netwerk hebt; netwerken is als smeeroilie in de zzp-motor

die bij hun leest blijven. Door hun jarenlange ervaring, kennis, inzet en vaardigheden worden de eenpitters gewaardeerd door zowel de werkvloer als de hogere echelons. Zij worden continu getoetst en leren als vanzelf klantgericht en kostenbewust te werken; zo wordt het kaf van het koren gescheiden. De wederzijdse kwaliteiten en deskundigheid leren benutten en waarderen is bij veel bedrijven al een realiteit. Menig langszij komende zzp-er wordt daar bijna als 'eigen personeel' beschouwd.

SLIMMER

Zzp-ers worden vaak ingehuurd door de grote onderhoudsbedrijven, maar steeds vaker werken ze rechtstreeks met bedrijven. De werkvoorbereiders moeten daarvoor wel meer dan één telefoonnummer onthouden. Dat is minder lui, maar financieel wel slimmer. Met name de petrochemie heeft lange tijd geen oog gehad voor deze ontwikkeling. Het standpunt was niet met 'declaranten' te werken; geen eenpitters in de crediteurenbank van inkoop. Een voorwaarde om in die databank opgenomen te worden, is bijvoorbeeld dat zakelijke partners als bedrijf VCA-gecertificeerd moeten zijn. Die regel houdt alleen absoluut geen rekening met de veranderende markt. Zo is de op persoonlijke titel VCA-gecertificeerde zzp-er in opkomst. Bedrijven denken vaak dat de nodige expertise binnenkomt via het onderhoudsbedrijf achter dat ene telefoonnummer. Zo werkt het lang niet altijd, en het bedrijf ontzegt zich feitelijk de toegang tot hoog-

gekwalficeerde 'niche-expertise'. De zzp-er valt ook niet zo op; reclamecampagnes en beurzen zijn te duur voor een eenpitter, maar ze zijn wel degelijk te vinden in de wandelgangen van de beursvloer. Het is de wereld van 'netjes' werken en 'net'werken; mond-tot-mond reclame doet de rest.

ONDERNEMERSGEEST

Je wordt niet zzp-er omdat je het 'leuk' vindt om vrij en zelfstandig te zijn; er is geen opdrachtgever die zo'n Zwitserleven-gevoel wil financieren. In de eerste plaats moet je een product hebben: kennis tussen de oren of handigheid met de handjes. Ten tweede moet de kernvraag positief beantwoord kunnen worden: wie zit er in de markt op mij te wachten? Vervolgens is het handig al een netwerk te hebben; netwerken is als de smeeroilie in de zzp-motor. Ook is het makkelijk een specialiteit te hebben als toegevoegde waarde waarmee je je kunt onderscheiden van je eerwaarde concullega's. Een andere vereiste is ondernemersgeest, want je moet alles zelf doen. Een zzp-er is niet alleen een zelfstandige zonder personeel, zonder pomp en zonder problemen, maar ook een zelfstandige zonder pensioen. Alle kosten moet je zelf ophoesten.

CRISIS?

In sommige sectoren worden zzp-ers als eersten en hard getroffen door de economische teruggang.

In de wereld van technisch onderhoud blijft echter werk genoeg, want machines lezen geen kranten. Zij bepalen zelf wanneer zij de fout in gaan. De energiesector moet doorgaan, net als de waterwereld. Politici zien immers liever niet dat kiezers met natte voeten naar de stembus moeten. Veel bedrijven klagen zelfs over personeelschaarste; ze kunnen geen vaste technische vakmensen op hun pay roll krijgen. Maar die professionals zijn wel degelijk beschikbaar; de zzp-er komt op bevel opdraven en verdwijnt weer van het toneel wanneer de klus is geklaard. Het is de droom van elke werkgever: geen gedoe met CAO, OR, vakbond of juridische toestanden. De kwaliteit van het industrieel onderhoud in Nederland zal er niet onder lijden als de driehoek procesindustrie, onderhoudsbedrijven en zelfstandige specialisten erin slaagt goed functionerende samenwerkingsverbanden verder te ontwikkelen. De expertise in het zzp-domein kan dan ook worden overgedragen op jongeren. Want een zzp-er vraagt zich wel eens af: "Ik ben wel opgeleid, maar wie leid ik op? Zal op termijn niet alsnog specifieke kennis uit Nederland verdwijnen?"

* Arie Mol is zelfstandig adviseur en als Mol Rotating Equipment Consultant (Molrec) al meer dan 30 jaar actief betrokken bij ontwerp en trouble-shooting van industriële roterende machines